

BREKKE SAGBRUK

Brekkesaga lå her ved Brekke gård, mellom Akerselva og Maridalsvannet. Vi vet at den eksisterte før 1619, men det har trolig vært sager ved Akerselva også langt tidligere. Tømmeret ble fløtet ned det vestre og østre Nordmarks-vassdraget til Maridalsvannet, hvor stokkene ble tatt opp fra Sagdammen. Det vestre vassdraget har sitt utspring i Ølja, sørvest for Mylla i Jevnaker kommune, og det østre har sitt utspring i Kalvsjøen, nordøst for Øyungen.

Trelasthandelen skjøt fart på 1500-tallet, og mot slutten av 1700-tallet var Norge blitt en betydelig trelasteksportør. Hoggingen førte til store inngrep i skogen, og sagbruksdriften ble mellom 1688 og 1860 sentralisert gjennom sagbruksprivilegiene. Målet var å hindre avskoging, men det sikret også borgerskapet kontroll over skogsrikkommene.

Da sagbruket på Brekke ble lagt ned i 1962, ble bruket omtalt som Oslos antakelig eldste industri-bedrift. Nedleggelsen betydde sluttstrek for fire hundre års sagbruksdrift ved Akerselva.

Husmannsplassen Brekkestranda lå tett ved Brekkesaga og ga husly for arbeidere ved bruket. Formennene på sagbruket bodde på plassen Grønvold, som ligger femti meter vest for utløpet av Maridalsvannet. På Grønvold er både bolig og driftsbygning bevart, mens husene på Brekkestranda ble revet i 1970-årene.

Foto: Otto Hansen, Byarkivet i Oslo

Brekke sagbruk ved sørenden av Maridalsvannet, 1954. Saga lå på den andre siden av elva for der du nå står. Den lå like til høyre for brua.

Tømmeret ble fløtet ned det vestre og østre Nordmarksvassdraget. Det vestre vassdraget har sitt utspring i Ølja, sørvest for Mylla i Jevnaker kommune, og det østre har sitt utspring i Kalvsjøen, nordøst for Øyungen.

Illustrasjon: Tine Svære og Anne Fjærvoll, basert på kart fra Norge Digitalt

STUBBERUD, PØLEN, BEKKEN OG STUBBERUDBRÅTEN

Stubberud gård lå her i enden av alleen. Gården ble kjøpt av grev Hermann Wedel-Jarlsberg og lagt under Brekke en gang på 1800-tallet. Stedet var opprinnelig husmannsplass under Søndre Tåsen gård. Våningshuset på Stubberud ble revet like etter 1900, men det gamle fjøset sto helt til 1965.

I 1910 ble det bygget tre arbeiderboliger her, én på det gamle gårdstunet og to tett ved alleen som førte ned til Stubberud. Boligene huset arbeidere fra sagbruket på Brekke. Det bodde tolv familier og omtrent tretti mennesker i de tre husene, som ble revet i 1974. I dag er det bare stedsnavnet Stubberud som er igjen.

Husmannsplassen Stubberudbråten lå nord for Stubberud ut mot Maridalsvannet. I 1865 bodde det seks personer der. Stua ble revet omkring 1905.

Nærmere Maridalsveien finner vi stedsnavnet Bekken, som også stammer fra en gammel husmannsplass. Tåsenbekken, også kalt Bekken, var husmannsplass under Nordre Tåsen gård. Bekken var en liten stue på vestsiden av Maridalsveien ved nedkjørselen til Stubberud, og det var ikke mye jord som hørte til denne plassen. Bekken ble revet i 1965.

Pølen var også husmannsplass under Nordre Tåsen og lå omtrent hundre meter vest for Bekken. Her i det flate lendet har det nok ligget en pøl eller vanddam som har gitt stedet navn. Pølen var visstnok en ganske stor plass på i alt 120 mål jord. Stua ble revet før 1900, men grunnmuren står ennå. Låven ble stående helt til 1932.

Husmannsplassen Bekken var en liten stue på vestsiden av Maridalsveien ved nedkjørselen til Stubberud. Bekken ble revet i 1965. Husmannsplassene skilte seg fra den øvrige gårdsbebyggelsen. De ble ofte ryddet i utkanten av gården, på dårligere jordsmonn, og husene var små.

Her lå husmannsplassene Bekken, Pølen, Stubberud og Stubberudbråten. Fra 1910 lå det også tre arbeiderboliger ved Stubberud, én på det gamle gårdstunet og to tett ved alleen som førte ned til Stubberud. Ingen av husene står i dag

Foto: Nerlien, Byantikvaren i Oslo

Illustrasjon: Tine Svae og Anne Færveit, basert på kart fra Norge Digitalt

SKYTEBANEN VED JUTULENS FOTAVTRYKK

Nordre skytterlag hadde skytebane og restaurant ved sørenden av Langmyr ved Nordberg. Klubbhuset ble bygget i 1903 og ble også brukt av Korsvoll skiklubb. Huset var i mange år områdets møte- og festlokale, og i tillegg ble det oppført teaterforestillinger og revyer her. I 1939 brant anlegget ned, og etter krigen ble skytebanen flyttet til Maridalen. Pistolskytebanen lå i mange år på åsen nord for Øvre Vaggstein gård, før den ble flyttet hit.

Banen som ligger her ble innviet i 1949. Anlegget er todelt, med en 25-meters bane for pistolskyting og en 50-meters bane for pistol og salonggevær.

På et kart fra 1769 står navnet «Jutulfoten» på grensen mellom gårdene Tåsen og Brekke. En teori er at dette er fjellkløften hvor dagens pistol-skytebane ligger. Kløften er skjult bak skytebanenes bygninger som du ser fra der du nå står. Kløften var opprinnelig dypere enn i dag. Den er fylt opp og planert i bunnen, dessuten er det tatt ut steinblokker i sidene. Tradisjonen forteller at her satte

jutulen (trollet) sitt fotavtrykk i det han forkynte: «Hit og ikke lenger!», for å beskytte Maridalen mot all unaturlig virksomhet i all framtid.

Jutulfoten er markert med bokstaven C like nord for grensen mellom Brekke og Tåsen.

Utsnitt av Brauns kart fra 1769.

KASTEGRAVENE VED SVENSKEMUREN

Svenskemuren skal være bygget av svenske krigsfanger fra Napoleonskrigene tidlig på 1800-tallet.

Tett ved Svenskemuren, vest for skytebanen, ligger Kastegravene. Dette er ikke graver i ordets rette forstand, men et såkalt varp eller kast. Varp er røyser av småstein eller hauger av kvister ved gamle ferdselsveier, som den som gikk forbi, kastet stein eller kvist på. Slik kunne man verne seg mot «farlige» steder, eller man kunne sikre seg hell og lykke på veien.

Ved Kastegravene her ved Svenskemuren er det skikk og bruk å kaste en kvist eller pinne for den som går forbi.

Tradisjonen forteller at det ble begått et drap her. En kvinne skal ha drept sitt nyfødte barn, for siden selv å bli dømt til hending. Det var tidligere stor skam å føde barn utenfor ekteskap, og en ugift mor hadde dårlige framtidsutsikter. Det hendte derfor at uønskete svangerskap fikk en slik dramatisk utgang. Andre mener at kastegravene er til minne over to svensker som døde i slåsskamp under byggingen av Svenskemuren.

● NAPOLEONSKRIGENE OG DANMARK-NORGE

Napoleonskrigene betegner den mer eller mindre sammenhengende krigstilstanden som rådde mellom de europeiske stormaktene i perioden fra omkring 1800 til Napoleons endelige nederlag i 1815. Kampen sto i hovedsak mellom Frankrike på den ene siden og Storbritannia, Preussen, Østerrike og Russland på den andre. Danmark-Norge forsøkte å holde seg nøytrale. Storbritannia ville imidlertid hindre at den dansk-norske flåten falt i franske

hender, og bombarderte i 1807 København og bortførte den dansk-norske flåten. Dette førte til at Danmark-Norge erklærte Storbritannia krig og sluttet seg til fransk side. Den dansk-norske statens skjebne ble dermed knyttet til utfallet av krigene. Seiret koalisjonen mot Napoleon, var det trolig at Norge ville gå tapt for Danmark. Sverige fikk støtte for sitt krav om Norge mot å slutte seg til Napoleons motstandere, og ved Kiefreden den 14. januar 1814 ble Norge avstått til Sverige.

Svenskemuren, 1938. Muren avgrenset Nordberg gård utmark fra omkringliggende eiendommer.

Foto: Fritz Holland, Oslo Museum

Illustrasjon: Tine Svæ og Arne Fjærnoll, basert på kart fra Norge Digitalt

Svenskemuren har to grener, en østlig og en vestlig. Den østlige kan følges fra Carl Kjelsens vei og nordover forbi Grindasletta, skytebanen og Pølen til den østlige delen av Svartkulp. Den vestlige grenen går fra østsiden av Svartkulp, forbi Sogn gruve og forbi Kjærringmyra mot Nordberg kirke. Hvis du følger den lille stien ved siden av skiltet opp i skogen kan du se både Svenskemuren og Kastegravene. Ved Kastegravene står det et skilt, og litt lenger inn står det et skilt om Svenskemuren.

LÅKEBERGET KAFÉ

Låkeberget kafé var populær både blant turgåere og de som ville ha noe å styrke seg på. Kafeen hadde ølrett og bakervarer, og gjestene ble servert i første etasje eller ute. Her kunne man nyte utsikten fra den innebygde glassverandaen eller fra uteplassen. Selve huset var fra begynnelsen av 1880-årene, men det er usikkert når man begynte servering her.

Låkeberget kafé ble drevet av søsknene Paul, Jossa og Ingeborg. Paul var en original. Han ble kalt «Plomma», antakeligvis fordi han hadde så stor og rød nese. Han kjørte rundt i en Buick

personbil, var stor og sterk, glad i øl og dram, men når Bjølsengjengen lagde bråk på kafeen, hev han dem ut. Han var også baker og konditor og drev butikk i Brugata på Grønland.

Rundt midten av 1800-tallet og senere i århundret var det betydelig turisttrafikk og friluftsliv rundt Maridalsvannet. I dag er det bare bevart ruiner fra denne fasen av friluftslivets historie i Maridalen. Låkeberget kafé ble drevet til ca. 1962, og huset ble revet våren 1971.

Låkeberget kafé, ca. 1890.

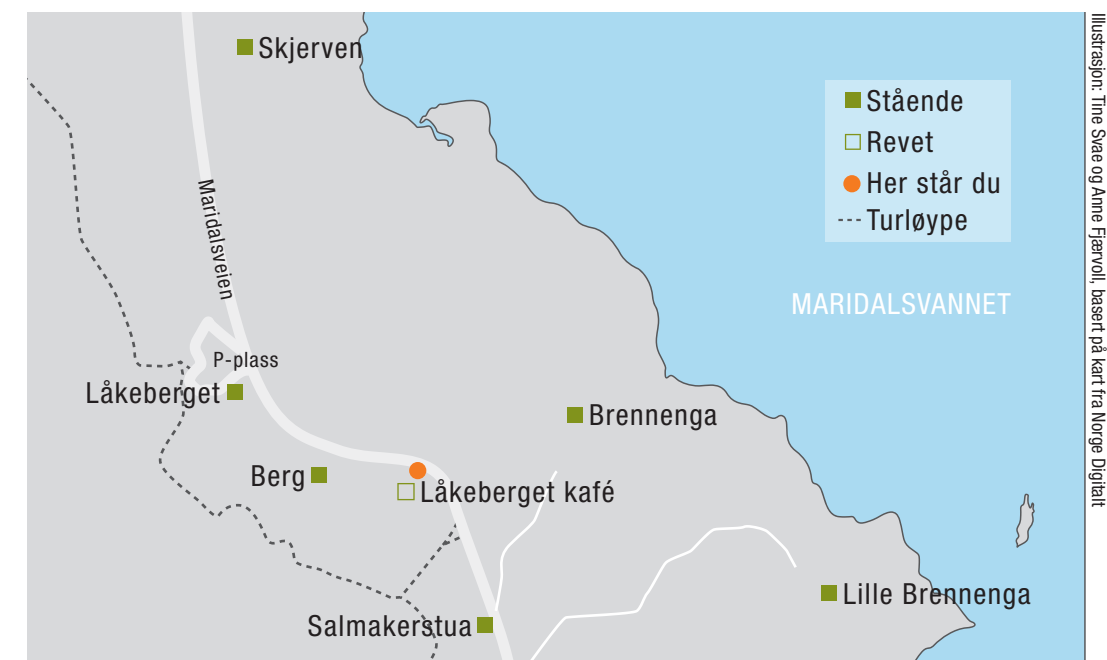
Foto: Ukjent fotograf, Byarkivet i Oslo

FRILUFTSLIVET I MARIDALEN

På midten av 1700-tallet var det moderne for rike byborgere å tilbringe deler av året på gårder i landlige omgivelser. I en oversikt over eiendommer som ble brukt til dette, finner vi blant annet Brekke, Skjerven, Sander og Skar.

På 1800-tallet ble flere byfolk og kunstnere interessert i Maridalen. Peter Chr. Asbjørnsens «Kvernsagn» fra Brekke er kjent, og kunstnere som Edvard Munch har foreviget Kirkeby med kirkeruinene.

Fra midten av 1800-tallet tok flere del i friluftslivet, som fortsatt var forbeholdt overklassen. Det var fast båttrafikk på Maridalsvannet, og man kunne leie båt av arbeidere på Brekkesaga. Ruiner etter kafeer og brygger fra 1850–1900 forteller om denne fasen. I årene før 1920 ga lovfestet ferie og innføringen av åttetimersdagen folk flest mer fritid, og massefriluftslivet utviklet seg. Bynære Maridalen ble et populært utfartsmål. Maridalsvannet ble imidlertid mindre tilgjengelig på grunn av strengere kvalitetskrav til drikkevannet utover på 1900-tallet.

Låkeberget kafé lå her ved Maridalsveien. Huset som var fra 1880-årene, ble revet våren 1971.

Illustrasjon: Tine Svae og Anne Færveit, basert på kart fra Norge Digitalt

HUSMANNSPASSER

Ved Maridalsveien mellom nedkjørselen til Lille Brennenga og Låkeberget lå det flere små plasser. Musestua, Helgerud, Fyllingstua, Brendingseiet, Skrauperud og Salmakerstua var plasser under Brennenga, mens Hærkerud lå under Søndre Tåsen. Det er bare Salmakerstua som står i dag. Det er den vi ser ligge her ut mot Maridalsveien, og den eies i dag av Oslo kommune.

Husmannsvesenet kom som en følge av folkevekst kombinert med bøndernes behov for arbeidskraft på 1700- og 1800-tallet. Husmannsplassene var ikke selvstendige enheter, men alltid underlagt en gård. Husmennene på Østlandet utførte pliktarbeid for gården som leie for plassen. De hadde gjerne litt egen jord, men de fleste måtte ha en attåtnæring. Levekårene til husmannsfamiliene varierte, men mange var fattige.

Husmannsplassene skilte seg fra den øvrige gårdsbebyggelsen. De ble ofte ryddet i utkanten av gården, på dårligere jordsmonn, og husene var små.

I Maridalen var mange plasser direkte knyttet til skogsdrift og industri. Flere var engasjert ved sagbrukene, andre drev med kullbrenning og frakt til jernverkene vinterstid. Mange husmenn var håndverkere. Det finnes flere plasser med yrkesnavn etter skreddere, skomakere, møllere, teglbrennere og smeder her i dalen. Salmakerstua er en av disse håndverkerplassene.

Mange av husmannsplassene i Maridalen ble lagt ned mellom 1875 og 1900. De plassene som er bevart fram til vår tid, er enten blitt selvstendige bruk eller kommunale forpakterbruk. Flere plasser ble i tillegg revet på 1970-tallet, som ledd i saneringsprosessen for å verne om Maridalsvannet som Oslos drikkevannskilde.

Foto: Anders B. Wilse, Bjørknet i Oslo

Husmannsplass i Maridalen, 1903. Huset bestod vanligvis av to rom, en stue på ca. 15–30 kvadratmeter med et mindre rom ved siden av. Det viktigste rommet tjente som oppholdsrom, soverom og arbeidsrom. Siderommet kunne brukes som verksted, men kunne også innredes som finstue. De fleste husmennene hadde husdyr og hadde derfor også fjøs og løe for oppbevaring av korn og fôr.

Illustrasjon: Tine Svae og Anne Fjærvoll, basert på kart fra Norge Digitalt

I tillegg til husmannsplassen Musestua skal også plassene Fyllingstua og Brendings-eiet ha ligget ved nedkjørselen til Brennenga. Plassen Skrauperud lå i skogen rett vest for Salmakerstua, som er den eneste plassen som fortsatt står i dag. Hærkerud og Helgerud lå ut mot Maridalsveien ved nedkjørselen til Lille Brennenga.

SKJERVEN GÅRD

Navnet Skjerven skal være sammensatt av skarv (naken fjellgrunn) og vin (slette) og tyder på at gården kan være fra slutten av eldre jernalder (500 f.Kr.–570 e.Kr.). Gårder med navn som ender på -vin, ble antakeligvis ryddet i løpet av de første fem til seks hundre årene e.Kr.

I jordebøkene fra 1577–81 er gården oppført som ødegård under Hovedøya kloster. Den var senere krongods inntil den i 1797 ble innlemmet i Nordmarksgodset. Da kjøpte Peder Anker, som senere ble Norges første statsminister, gården for å sikre produksjonen av trekull til Stangjernhammeren.

I 1923 ble Skjerven gård solgt til Kristiania kommune for å verne om Maridalsvannet som drikkevannskilde. Senere har forpaktere drevet stedet.

Jorda på vestsiden av Maridalsvannet og Skjærsvjelva tilhørte Skjerven gård. Ved Hammeren lå husmannsplassene Skjervenstua og Bruastua. Oppover langs elva lå plassene Bråten, Bakken, Stensrud, Sørseter, Nordseter, Ringjordet og Taraldsrud. Nordre Låkeberget var også husmannsplass under Skjerven. Du ser Skjerven gård ligge på den andre siden av Maridalsveien fra der du står.

SVARTEDAUDEN OG GJENRYDDING

Svartedauden var en pestepidemi som herjet i Europa på midten av 1300-tallet. Sykdommen kom til Norge sommeren 1349 og spredte seg raskt over hele landet. Man antar at mer enn halvparten av befolkningen i Norge døde.

På grunn av pesten ble hele 17 av 18 gårder i Maridalen liggende øde. Fra rundt 1350 til 1550 var det bare Brekke som hadde fast bosetning. Rundt 1550 ser det ut til at Skjerven ble gjenryddet. De fleste gårdene i Maridalen fulgte etter og ble tatt i bruk igjen utover på 1500- og 1600-tallet.

Nye gårdsnavn fikk gjerne bestemt form, og enkelte navn vitner om at brenning ble brukt som ryddingsmetode. Gården Brennenga tyder på dette sammen med flere husmannsplasser som har -bråten i navnet. Husmannsplassene i Maridalen ble ryddet på 1700- og 1800-tallet, og de ble gjerne lagt på dårligere jordsmonn i utkanten av gården. Rud-gårdene i Maridalen ble aldri gjenryddet, men det kan være en sammenheng mellom nedlagte rud-gårder og enkelte husmannsplasser. Flere plasser har også rud i navnet.

DE FØRSTE GÅRDENE

Gårdsnavnet kan både fortelle om når gården ble ryddet og hvor i landskapet den ble plassert. Gårder med enkle naturnavn regnes blant de eldste. I Maridalen gjelder dette Brekke, Nes, Hauger, Turter, Skar og Vaggstein. De første gårdene ble ryddet på den beste og mest lettdrevne jorda, på morenerygger eller sandholdige høydedrag. Først i eldre jernalder (500 f.Kr.–570 e.Kr.) ble andre områder ryddet. Nye redskaper av jern, særlig ploegen, gjorde det mulig å dyrke den tyngre leirjorda. Gårdsnavn som ender på -vin er antakeligvis fra denne perioden, og er representert med Sander (Sondin) og Skjerven (Skerfin). I vår tid har disse gårdene oftest endelser som -n, -er eller -in. Vin betyr naturlig eng, og med dette var nok den beste jorda ryddet i Maridalen.

I middelalderen (1030–1535) vokste befolkningen, og også dårligere jordsmonn ble tatt i bruk. Gårdene Astarud, Pøsorud, Rudstaden og Arnarud ble ryddet i denne perioden. Rud betyr rydding. Kirkeby ble sannsynligvis ryddet som prestegård for Margarethakirken i løpet av middelalderen.

Skjerven gård, Maridalen, 1940.

Foto: Anders B. Wilse, Oslo Museum

KOLLBAKKENE

Oppe i åsen vest for Skjerven gård lå det tre hoppbakker, reist av idrettslaget Troll (fra 1945 Koll) i 1942–43. Dette var de egentlige Kollbakkene, som var i bruk fram til slutten av 1950-årene. Kollbakken ved Nordberg overtok da navnet. Det sies at det var Paul Pettersen på Ullevålseter som tok initiativet til Kollbakkene ved Skjerven.

Bakkene besto av Vesle-, Mellom- og Store-Koll. De to minste hadde naturlig tilløp, mens den store hadde stillas med hopp som kunne reguleres. Tidligere ble de tre bakkene kalt Jøssingbakkene.

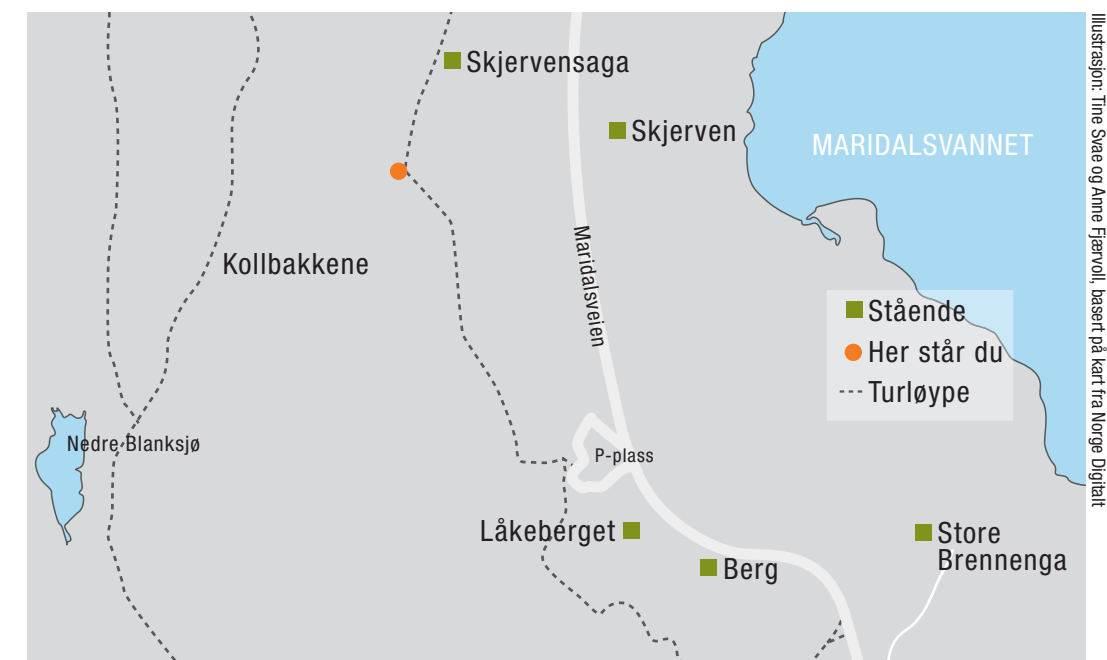
Under krigen ble idrettsforeningene nazifisert, og store deler av idrettsfolket gikk til idrettsstreik. Men i all hemmelighet ble det avholdt illegale hopp- og skirenn, «jøssingrenn», og bakkene var et av de viktigste samlingsstedene for «jøssingskiløpere».

Mange unggutter fikk sin ilddåp i denne bakken. Her ble det arrangert både kretsrenn og landsrenn i 1940- og 1950-årene, og her møttes korsvollgutter, sogngutter, kjelsåsgutter og maridøler til sportslig dyst. Det var visstnok kongsberg-hopperen Arnold Kongsgård, kalt «Nolten», som hadde bakkerekorden på 52 meter i den store bakken.

Kollbakkene ved Skjervenaåsen i Maridalen, 1951. Bakkene besto av Vesle-, Mellom- og Store-Koll. De to minste hadde naturlig tilløp, mens den store hadde stillas med hopp som kunne reguleres.

Foto: Helge Skappel, Byantikvart i Oslo

Kollbakkene lå oppe i åsen vest for Skjerven.

Illustrasjon: Tine Svae og Anne Færvoll, basert på kart fra Norge Digitalt

JØSSING

Jøssing var et navn på nordmenn som var motstandere av den tyske okkupasjonsmakten og det fascistiske og senere nasjonalsosialistiske partiet Nasjonal Samling under andre verdenskrig. Navnet kommer fra Altmark-saken i Jøssingfjorden den 16. februar 1940, mens Norge enda var nøytralt. Et tysk hjelpefartøy, Altmark, kom inn i norsk sjøterritorium med rundt 300 britiske krigsfanger. Skipet fikk lov til å passere,

men ble oppdaget av britene. Britene bordet Altmark i Jøssingfjorden og befrikk fangene. Uttrykket jøssing ble brukt i Nasjonal Samlings avis Fritt Folk den 18. februar 1941. Nasjonal Samling søkte å popularisere uttrykket som et alminnelig økenavn på alle engelskvennlige i landet, for dermed å nøytralisere skjellsordet quisling som alt hadde fått hevd. Dette lyktes imidlertid ikke, da ordet straks ble et hedersnavn.

KULLMILER VED SKJERVENLANDET

Fra 1500-tallet vokste skogbruket frem som en lønnsom næring og førte til uthugging av skogen utover på 1700- og 1800-tallet. Både sagbrukene og produksjonen av trekull krevde store mengder trevirke, og det var brenningen av trekull som krevde mest tømmer.

Trekullet ble produsert i kullmiler, og kullet ble først og fremst brukt til brensel ved utvinning og bearbeiding av jern. På slutten av 1700-tallet og utover på 1800-tallet var det kullmiler mange steder i Nordmarka. Slik var det også i Maridalen.

Det er rimelig å anta at skogen i Maridalen var særlig uthogd i tiden da Stangjernshammeren (1793–1874) ved Skjærsvjelva var i drift. Anker- og Greveveien var viktige for frakt og ferdsel knyttet til jernverksdrifta. Veiene gikk gjennom dalen til henholdsvis Bærums Verk og Hakadals Verk. Etter at veiene ble anlagt omkring år 1800 ble de fleste kullmilene i Nordmarka lagt langs disse.

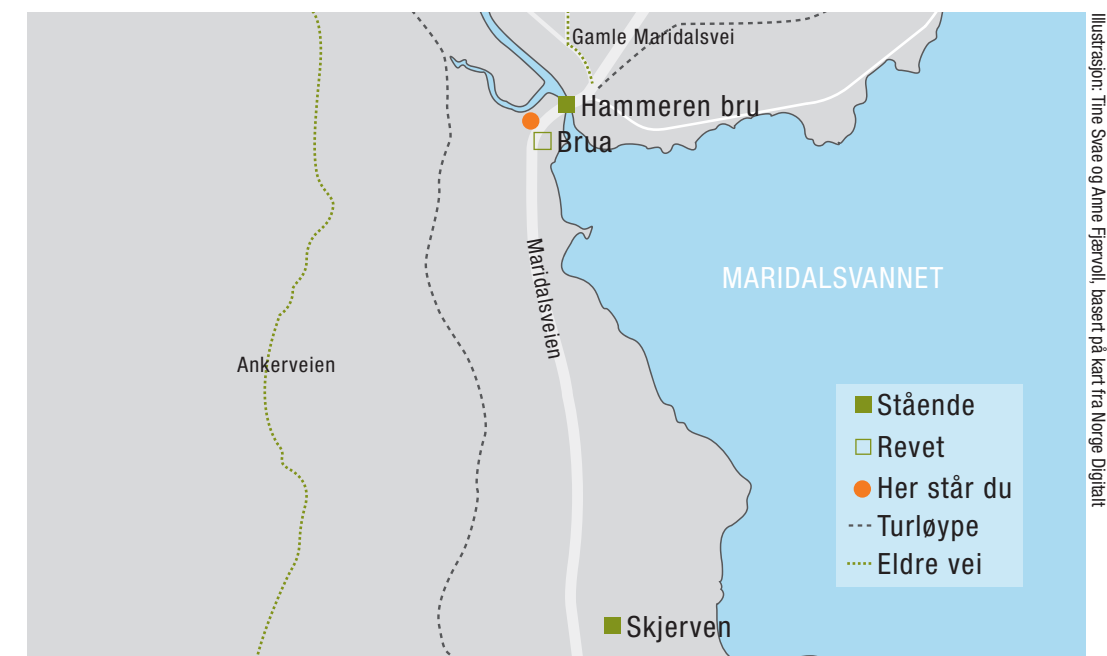
Kullbrenningen foregikk om høsten og vinteren av hensyn til skogbrannfaren. Milene lå alltid i nærheten av vann, og ilden måtte kontrolleres dag og natt. Ofte oppstod lekkasjer på toppen av mila, og det var et farefullt arbeid å tette disse. Det hendte at kullbrenneren falt gjennom og brant til døde.

Det er funnet spor etter kullmiler her ved Skjervenlandet, og langs Skjærsvjelva kan bøndene fortsatt pløye opp svart jord etter milene. Ved Hammeren bru lå husmannsplassen Brua. Her stod det en tid to stuer, Bruastua og Skjervenbrua. I Bruastua bodde det både kullmilibrennere og hammer-smeder. I 1860 bodde Carl Vasset der med kone og to barn. Det sies at han døde da han falt ned i en kullmile i 1860. Husene ble revet rundt 1910–15. Bussene bruker i dag stedet de lå på som snuplass.

Foto: Buskerud Fylkesforbærkv

Kullmile i Buskerud, 1927. Veden ble ikke brennt, men gjennomgikk en oppvarmingsprosess. Det meste av vanninnholdet ble fjernet for at veden skulle oppnå høyere temperatur som brensel under utvinning og bearbeiding av jern.

Illustrasjon: Tine Svae og Anne Fjærvoll, basert på kart fra Norge Digitalt

Det er funnet spor etter kullmiler ved Skjervenlandet. Ved Hammeren bru lå husmannsplassen Brua hvor det både bodde kullmilibrennere og hammer-smeder.

SVINGEN OG BLÅSÅS

Da Stangjernshammeren ble anlagt på slutten av 1700-tallet, ble det behov for boliger til de ansatte og deres familier. Anker-familien forpaktet halvparten av Kirkeby gård for å kunne sette opp boliger og andre bygninger knyttet til virksomheten.

Blåsås ble bygget for hammersmedene ved Stangjernshammeren, og Svingen som opprinnelig var husmannsplass under Kirkeby, ble nå også en hammersmedplass. I 1865 bodde det 22 personer i Svingen. Husene på plassen ble revet omkring 1900, samtidig som dagens bygninger ble oppført. Det er husene du ser foran deg her på høyre side av Gamle Maridalsvei.

Ankerveien ble bygget fra Bærums Verk på 1790-tallet, og på 1820-tallet ble Greveveien anlagt som en forlengelse videre til Hakadals Verk. Disse sikret rask transport gjennom dalen. Her ble det transportert både trekull til Nordmarks-godsets ulike jernverk og råjern for bearbeiding ved Stangjernshammeren.

Husmannsplassen Brua lå ved Skjærsvjelvas utløp. Her var det kaffe og mat å få kjøpt for de som dro langs veien. Bruastua var den første hvileplassen etter Kristiania, og Bomstua ved Greveveien var den siste for hakadøler og hadelendinger før de tok veien hjem over skogen.

Brua var husmannsplass under Skjerven, og den eldste stua skal ha blitt oppført i 1797. Senere stod det to stuer her, Bruastua og Skjervenbrua. I 1818 bodde hammersmedsvenn, og senere mester, Anders Nilsen på Bruastua. I 1860 bodde Carl Vasset der med kone og to barn. Det sies at han døde da han falt ned i en kullmile i 1860, og den gamle plassen skal ha blitt revet like etter. I den nye Bruastua skal det ha bodd både husmenn og hammersmeder med familier. Husene på Brua ble revet rundt 1910–15. Bussene bruker i dag stedet de lå på som snuplass.

Hammersmedplassen Blåsås, 1962.

Hammersmedplassene Svingen og Blåsås. På kartet sees også deler av Ankerveien og Gamle Maridalsvei.

Foto: Byantikvaren i Oslo

Illustrasjon: Tine Svae og Anne Færveit, basert på kart fra Norge Digitalt